

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Наримов Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турган Италия, Нидерландия ва Швециянинг фахрли ода ва мухтор элчилари Фердинандо Саллео, Йори Михаэл Восс ҳамда Эрьян Бернерни қабул қилди.

Бўлиб ўтган суҳбат чоғида И. А. Наримов элчиларни мустақил Ўзбекистон Республикасида келганлари билан табриқлади. Меҳмонларга республикадаги ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий вазият ҳақида сўзлаб берилди, ҳозир Ўзбекистонда юздан ортқ миллат ва элат вакиллари яшаб, меҳнат қилаётганлиги таъкидланди. Улар ҳозир республика олдидан турган муҳим ва улкан муаммоларни биргаликда ҳал қилмоқдалар. Меҳмонларга республиканинг табиий бойликлари, республика корхоналарида ишлаб чиқа-

риланган маҳсулотлар тўғрисида ахборот берилди. Суҳбатда ешлар муаммолари, сув ресурсларидан фойдаланиш, Орол бўйида экология фалокати оқибатларини бартараф этиш, Орол тақдирини ҳал қилиш тилга олинди.

Суҳбат чоғида меҳмонлар ўзбек халқининг қадимий маданияти тарихи билан таништирилди. Ўзбекистон Улуғбек, Ал Фаробий, Ал Беруний, Ибн Сино, Ал Хоразмий каби бутун дунёга машҳур буюк мутафаккирлар ватанидир. Бу йил буюк ўзбек шоири ва мутафаккири, давлат арбоби Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллиги нишонланди. Меҳмонларга республикада илмий салоҳиятнинг ҳозирги тараққиёти ҳақида сўзлаб берилди.

Бозор муносабатларига ўтиш каби мураккаб му-

аммога алоҳида эътибор берилди. Бозор муносабатларига ўтиш чоғида республиканинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олиш лозимлиги таъкидланди. Республика аҳолисининг армидан кўпроғи қашшоқликда яшайётган шароитда нарх-навоининг ҳалдан ташқари ошиб кетишига йўл қўйиб бўлмайди.

Суҳбатда хусусийлаштириш бозорга ўтишининг муҳим жиҳати бўлиши лозимлиги таъкидланди.

— Биз ўз мустақиллигини эълон қилдик, деб таъкидлади Ўзбекистон Президентини — лекин Иттифод таркибидан чиққоқчи эмасмиз, биз республикалар ўртасида ўзаро алоқалар фаол ўрнатилиши ва ривожланишини хоҳлаймиз. Барча мустақил республикалар ўз масалаларини ўзлари ҳал қилишсин, жаҳон ҳамжамияти

мамлакатлари билан мустақил алоқа ўрнатсин.

Ўзбекистон билан Италия ўртасида иқтисодий алоқа ўрнатиш, шунингдек элчилари суҳбатда қатнашган мамлакатлар матбуотининг Тошкентда ваколатхоналарини очиб истига айтилди.

Меҳмонлар самимий кутиб олганлиги ва дилдан суҳбатлашганлиги учун Президентга миннатдорчилик билдирди.

Суҳбатда Ўзбекистон Республикасининг вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон давлат ташқи савдо алоқалари комитети раиси У. Т. Султонов, Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазирининг ўринбосари М. М. Орифонов иштирок этдилар.

(ЎЗАТА).

БОЛИВИЯЛИК МЕҲМОН

Биливик меҳмонга республиканинг иқтисодий салоҳияти, хорижий мамлакатлар билан тижоратда шириклини қилиш имкониятлари ҳақида сўзлаб берди. Тағин ҳам мустақилликнинг ривожлантириш масалалари тўғрисида гап борди.

Ш. Р. Мирсаидов боли-

соҳасида кўмаклашишга тайёр эканлигини айтди. Меҳмон Ш. Р. Мирсаидовни Ўзбекистон билан икки томонлама алоқалар ўрнатиш масалалари Боливиё парламентидаги мажлисда кўриб чиқилди, деб ишонтирди.

Суҳбатда Ўзбекистон Республикаси давлат ташқи савдо алоқалари комитетининг раиси У. Т. Султонов, республика ташқи ишлар вазирининг ўринбосари М. М. Орифонов қатнашдилар.

Кузги дон—эртанги нон

Ғаллакорлар енг шимаришди

Ғалла етиштиришни кўпайтириш, озиқ-овқат таъминотидаги узиллишларга барҳам бериш, аҳолининг дон маҳсулотларига эҳтиёжларини тўла-роқ қондириш бугунги кунда долзарб вазифа бўлиб турибди. У қанчалик тез ва оқилона ҳал этилса, аҳолини шунчалик жадал ўнглаш мумкин. Улянов район ҳўжаликлари чорвачилик корхонасида ғаллазорларни кенгайтириш, арпа ва бугдой ҳосилдорлигини оширишга жиддий эътибор берилаяпти. Пахта, маккажўхори, беда майдонлари қисқартирилиб, дон экиш учун ажратилмоқда.

Бу йил 286 гектар ғаллазордан баракани хирмон кўтарилди. Ҳосилдорлик олдинги йилларга қараганда ошди. Ҳар гектар майдондан 22,5 центнер ўринга 32 центнердан ҳосил етиштирилди. Жами 883 тонна дон тайёрланди. Ҳайри Ҳазратов, Шомирза Сиддиқов бошлиқ бригадалар гектардан 40—44 центнердан ҳосил олдилар.

Чўл шароитида сугориладиган майдонларда уруғ кузда қаданса яхши самара беради. Бу соҳада корхона ғаллакорлари етарли тажриба тўплашган. Келгуси йилда 350 гектар майдонда ғалла етиштирилади. Ҳозир далавларини сифатли қайдаш, текислаш ва дон экиш агротехника қондаларига мувофиқ олиб борилапти. Шугорилда 5 та, экишда 3 та трактор унумли ишлатилмоқда. Улар ёрдамда кунига 25—30 гектар ер қайдалиб, 15—20 гектарга ғалла сепилмоқда. Механизаторлар Уроқ Мустафоев, Ризо Чориев, Йўлдош Ботмировларнинг ҳар бири мавсумда 80—100 гектар майдонга баракани уруғи қайдашга сўз беришган. Дон экилган пайкалларни сугоришга тайёргарлик кўрилмоқда. Ҳўсен Омонов, Норкул Ҳайдаров, Тожинов Сиддиқов каби сеякчилар гектарига 150—160 килограмм уруғлик сарфлаш пайдан бўлмоқдалар.

Экиш-тиқишда Улаш Ҳайдаров бошлиқ бригада пешқадам. Жамоа 72 гектар ерда арпа ва бугдой сепди. Сугориладиган майдонларнинг гектаридан 40 центнердан ҳосил олиш мақсад қилинган.

Жаркўрғон районидagi Н. Боймуродов номида жамоа ҳўжалигида кузги дон экиш қизгин олиб бориламоқда. Озиқ-овқат маҳсулотларига эҳтиёж тобора ортаётганлиги эътиборга олиниб, бу ерда ғаллазорларни кенгайтиришга алоҳида аҳамият берилаяпти. Чунонинг, жорий кузда 400 гектар майдонга бугдой сепиш мўлжалланган. Пахта майдонлари 150 гектарга қисқартирилди. Утган мавсумда ғаллакорлар 250 гектар ерининг

ҳар гектаридан ўртача 40 центнердан хирмон кўтаришиб, жами минг тонна дон тайёрлашди. Келгуси йилда бундан анча зиёд бугдой етиштирилади.

СУРАТЛАРДА: 1. Звено бошлиғи Шоди Тўмбоев ва механизатор Тўра Тўлаевон. 2. Кузги дон экиш.

И. ХУЖАЕВ олган суратлар.
(ЎЗАТА).

Айни пайтда бригада ғаллакорлари суа йўлларида тартибга келтирилмоқдалар. Далага маҳаллий ўғит чиқарилапти. Уруғ қадалган пайкалларда пол олиниб, сугоришга ҳозирлик кўриляпти. Бу ишга тажрибали сувчилар таянламоқда. Шомирза Сиддиқов бошлиқ бригада ҳам экинини нҳҳосига етказди. 30 гектар ерга серҳосил бугдой нави экилди.

Келгуси йилда 90 тонна ўринга 120 тонна ҳосил етиштириш кўзда тутилган. Чори Йўлдошев етакчилиги қилганда жамоа ҳам 30 гектар майдонга бугдой қадди. Гектаридан 40 центнердан ҳосил оламоқчи. — Келгуси йилда 1200 тонна дон етиштирилади. Унинг бир қисми чорва моллари учун озуқа ўрнида ишлатилса, қолгани аҳолига сотилади, — дейди корхона директори Баҳром Тўрсунов. — Кузги дон экиш билан бирга 210 гектар бедоз озиқланттириляпти. 50 гектар майдонда янги беда ундириб олинди. 20 гектар ерга перко экилган. Баҳорда ана шу пайкалларнинг ҳар гектаридан 250—300 центнердан кўк масса ўриб-йиғиб олинади.

Ж. ЮСУПОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ — ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ НИЗОМИ

Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси (Ўзбекистон ХДП) ўз аъзоларини ихтиёрий равишда бирлаштирувчи республика сиёсий ташкилотидир. Унинг бош мақсади— Ўзбекистон Республикасининг барча фуқаролари учун ижтимоий адолатни, муносиб турмуш тарзини, маънавий янгилишни таъминлашдан иборат. Партия мустақил Ўзбекистонни жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўринни эгаллайдиган, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларни Декларациясини тан оладиган ҳамда халқлар ўртасида дўстликни мустаҳкамлаш, тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантириш учун ҳаракат қиладиган демократик ҳуқуқий давлат сифатида қарор топтиришга эришиш ниятдадир.

Партия тарихан тарбиб топган халқ демократик анъаналарига, умуминсоний қадриятларга, ахлоқ ва инсонпарварлик қондаларига, ватанимиз ва жаҳон илғор та-

факкурининг ютуқларига асосланиб, меҳнат аҳлини, уларнинг ижтимоий аҳволидан, насл-насабидан, миллати ва диний эътиқодидан қатъи назар манфаатларини ифода этади ва ҳимоя қилади.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси сиёсий усуллар билан жамиятнинг бирлаштиришга ҳаракат қилади, республикада ишовчи барча халқларнинг миллий анъаналари ва урф-одатларини ҳурмат қилиш асосида шовинизм ва миллатчиликни, миллатлараро ва ижтимоий можароларнинг ажб олдирилишини қатъиян рад этади.

Халқ-Демократик партияси Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунлари доирасида ҳаракат қилади, жамиятнинг сиёсий ва иқтисодий эркинлик, демократия, тенглик ва ижтимоий адолат қондалари асосида барпо этиш ғояларига содиқ бўлиб қолади.

1. ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ—ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИГА АЪЗОЛИК

1. Ўзбекистон Республикасининг 18 ёшга тўлган, партиянинг дастурий мақсадларини тан оладиган ва унинг Низомини бажарадиган, партияни моддий маблаг билан мунтазам равишда қўллаб-қувватлаб турадиган фуқароси Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг аъзоси бўлиши мумкин.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясида ягона партия билети амал қилади.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясига аъзо бўлиш

фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларини, шу жумладан, виждон эркинлигини, даҳрий ёки диндор бўлиш ҳуқуқини чекламайди. Унинг аъзоси бошқа сиёсий партияларда бўлиши мумкин эмас.

2. Партиянинг барча аъзолари тенг ҳуқуқлидир. Улар:

- ўз нуқтаи назарларини эркин баён этиш, партия сиесати ва унинг ички турмуши масалаларини кўтариб чиқиш ва муҳокама қилиш, шу масалалар юзасидан қарорлар ишлаб чиқишда қатнашиш;
- партия органларида сайлаш ва сайланиш, уларнинг иши ҳақида ахборот олиш;
- барча поғоналардаги ваколатли ҳокимият органларига сайланиш учун партиядан номзод этиб кўрсатилиш;
- ҳар қандай партия органига ва партиянинг ҳар қандай аъзосига баҳо бериш, уларни танқид қилиш;
- ҳар қандай партия органига ариза ва тақлифлар билан мурожаат этиш ва ундан жавоб олиш;
- Фаолияти Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунларида мувофиқ олиб бориладиган ҳамда партиянинг дастурий мақсадлари ва Низоми қондаларига

2.

зид бўлмаган оммавий жамоат ташкилотлари ҳамда ҳаракатларнинг ишида қатнашиш;

— бошланғич партия ташкилоти билан келишган ҳолда ўзининг партияга аъзолигини вақтинча тўхтатиб туриш ҳуқуқига эгадирлар.

Партия ташкилотлари ва партиянинг сайланадиган органлари:

— барча партия ташкилотларида партиявий ўртоқлик муносабатларини таъминлашлари, партия аъзоларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилишлари;

— партия аъзоларининг ижтимоий ва қонун рухсат этган бошқа фаолиятига сиёсий мадани таъминлашлари;

— партия аъзоларининг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларини қамситилган тақдирда уларнинг шаъни ва қадр-қимматларини ҳимоя қилишлари шарт.

3. Партия аъзоси:

— партия қарорларини, агар улар партия Дастури ва Низомига зид бўлмаса, бажаришга;

— ўзи танлаган бошланғич партия ташкилотларидан бирининг ҳисобида туришга, унинг ишида қатнашишга ёки ўзгача тарзда партиянинг дастурий мақсадларини рўёғга чиқаришда кўмаклашишга, унинг жамиятдаги обур-эътиборини мустаҳкамлашга ва таъсирини кучайтиришга эришиш учун ҳаракат қилишга;

— барча миллат ва элатлар вакилларининг миллий анъаналарига, тарихий ва маданий меросига, тилига ҳурмат билан муносабатда бўлишга, халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш тўғрисида бутун чоралар билан ҳамхўрлик қилишга;

— шахсий намуна билан ижтимоий ахлоқ ва маънавий қадриятларни қарор топтиришга;

— партияга аъзолик бадалларини мунтазам тўлаб туришга мажбурдир.

4. Партия аъзолигига қабул қилиш унга кирувчининг аризасига биноан яқка тартибда амалга оширилади.

Партияга қабул қилиш тўғрисидаги қарор бошланғич партия ташкилотининг йиғилишида ҳал қилинади ва йиғилишда ҳозир бўлган партия аъзоларининг камида учдан икки қисми уни ёқлаб овоз берган тақдирда ҳақиқий ва узил-кесил деб ҳисобланади.

Ғалларнинг дастурий мақсадларига кўра Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясига яқин бўлган бошқа сиёсий партияларнинг аъзолари уларнинг тарбибидан чиққанлардан кейин ХДП аъзолигига умумий асосларда қабул қилинадилар. Бунда бошланғич партия ташкилотининг қарори билан уларнинг бошқа сиёсий партияларда бўлган вақти партия стажига тўла-тўқис қўшиб ҳисобланиши мумкин.

Кўп йиллик партия стажига эга бўлган партия аъзоларига, бошланғич партия ташкилотининг қарорига биноан «Ўзбекистон ХДП фахрийси» деган унвон берилиши мумкин. Ушбу унвон билан тақдирлаш «Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгаши томонидан тасдиқланган махсус Низом асосида амалга оширилади.

5. Бошланғич партия ташкилотлари ва барча поғона-

II. ПАРТИЯНИНГ ПАРЛАМЕНТ ФАОЛИЯТИ

6. Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси ўзининг сиёсий, ижтимоий, иқтисодий, экология ва бошқа дастуриларини ишлаб чиқиш ҳамда уларни жамиятга тақдир этиб, бошқа ижтимоий сиёсий кучлар билан эркин мусобақада сиёсий етакчиликага эришиш учун ҳаракат қилади.

У барча даражадаги ваколатли ҳокимият органларига сайлов чоғида ўз номзодларини қонунда белгиланган тартибда кўрсатади, уларнинг халқ томонидан қўллаб-қувватланишига ва сайланишига эришиш учун ҳаракат қилади. Партиядан кўрсатилган ҳар бир номзод, ўзи сайланганидан кейин бирон-бир сабабга кўра Ўзбекистон ХДП сафларидан чиққан тақдирда, истисно тўғрисида тегишли ваколатли органга илтимоснома тақдим этиш ҳақида у, уни номзод қилиб кўрсатган партия ташкилоти ёки партиянинг раҳбар органига виждонан ваъда беради.

7. Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси ўзининг сиёсий йўлини давлат ҳокимияти ва ўзини-ўзи бошқарув жамоат органларига сайланган партия аъзолари орқали ўтказиш, улар орқали қонунда белгиланган тартибда, қонунлар ҳамда бошқа норматив ҳужжатларнинг лойиҳаларини, давлатнинг ички ва ташқи сиесати масалаларига доир тақлифларни киритади.

Партия аъзолари бўлган депутатлар ўз фаолиятларини мувофиқлаштириш учун ваколатлари даврида сайланади.

(Давоми иккинчи бетда).

ҚЎШМА КОРХОНА

Швециядаги «Альфа-ла-вал» фирмасининг вакиллари Наманган вилоятида бўлишди. Улар бунёд этилаётган Ўзбекистон-Швеция қўшма корхонасининг бун-

ёд этиш суръатлари ва сифатидан мамнун бўлишди. Корхона Ильяч номида давлат ҳўжалигида қад кўтарилмоқда. Наманганликлар билан шведлар ўртасида тузил-

ган шартномага кўра, сабабот ва мева маҳсулотларини қайта ишловчи районлараро завод ишлаб чиқариш биноларини маҳаллий бинокорлар бунёд этишмоқда. Швеция фирмаси эса тех-

нология ускуналарини етказиб беради, сўнг уларни ўрнатади ва созлайди.

Келаси йилнинг ўрталарида қўшма корхона консерва қилинган маҳсулотларни жаҳон андозалари даражасида ишлаб чиқара бошлаш керак.

3.

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ — ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНING НИЗОМИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

ган тегишли ҳокимият органларида Ўзбекистон ХДПнинг партия гуруҳлари, фракцияларига бирлашадилар ва ўз парламент фаолиятлари хусусида ана шу органларга тобе-дирлар. Партия аъзолари раҳбар партия органларидан мустақил бўлган, аммо Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси номидан ҳаракат қиладиган гуруҳлар ёки фракцияларни тузиши мумкин эмас.

Партия гуруҳлари, фракциялари партия қурултойлари ва конференцияларнинг қарорларига амал қиладилар, сайланадиган тегишли партия органларининг тавсияларини эътиборга оладилар. Мухим сиёсий масалалар бўйича нукта назарларини келишиб олиш учун сайланадиган тегишли партия органлари билан сайланадиган ҳокимият органларида партия гуруҳлари, фракцияларининг қўшма мажлислари ўтказилиши мумкин. Партия гуруҳлари, фракцияларининг аъзолари тегишли ҳокимият органларида овоз бериш чоғида биргаликда ишлаб чиқилган нукта назарларига амал қиладилар.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашидаги партия гуруҳи, фракцияси ўз фаолияти тўғрисида ҳар йили Марказий Кенгаш плenumига ахборот беради. Олий Кенгаш ваколатлари даврида унинг фаолияти тўғрисидаги ҳисобот партия қурултой томонидан тинглатилиши мумкин.

Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг ҳокимият органларидаги партия гуруҳлари, фракциялари бошқа сиёсий партияларнинг фракциялари билан ҳамкорлик қилишлари ёки иккибўй оппозицияда бўлишлари мумкин.

8. Партиянинг бошланғич ташкилотлари ва сайланган партия органлари партиянинг сайловдодли ҳаракат дастурини амалга ошириш мақсадида ўз вакилларини қонунда белгиланган тартибда давлат ҳокимияти ва бошқаруви идораларидаги муайян лавозимларга тавсия этишлари мумкин ва сайланадиган ҳокимият органларида тегишли партия гуруҳлари, фракциялари орқали уларнинг сайланишига ёки тайинланишига эришиш учун ҳаракат қиладилар.

III. ПАРТИЯНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ҚОНДАЛАРИ

9. Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси ташкилий муштараклик ва партиянинг ўртакли қондаларига мувофиқ ишлайди ва ҳаракат қиладилар. Бу қондалар:

- партия ташкилотларининг ўзини-ўзи бошқаришини ва уларнинг иштрокида жамоатчилик тарзида ишлаб чиқилган сиёсатни турмушга татбиқ этишда улар ҳаракатининг бирлигини;
- қуйидан юқоригача партиянинг барча органлари сайлаб қўйилишини;
- партия органлари ва уларнинг аъзолари уларни сайлаган ташкилотлар олдидан ҳисобот беришларини;
- ишда ошқоралик, рўй-роҳлик ва ҳамжиҳатликни;
- фикр билдиришда эркинликни, турли қарашларни таққослашни, ошқорла таниқил ва ўзини-ўзи таниқилди;

4.

ларни қақариб олиш ҳуқуқига эгадирлар. Партия йиғилиши, конференцияси, қурултойидаги, сайланадиган органнинг иштрокига қўра, овоз бериш иштрини ёки очик бўлиши мумкин.

Партия аъзолари сайлов чоғида номзодларни текширмаган миқдорда шу жумладан, ўз номзодини ҳам қўрашатиш ва диллар асосида рад қилиш ҳуқуқига эгадирлар.

15. Партия органларининг таркиби тегишли ташкилот ташкилотларининг камда учдан бир қисмини бirlaштирувчи ташкилотларининг талабига мувофиқ ёки сайланган органнинг айрим ёхуд барча аъзоларининг иштрини равишда истефо бериш тўғрисидаги аризасига биноан уларнинг ваколат муддати тугатилган аввал янгилашни ёки тўла-тўқис қайтадан сайланиши мумкин.

16. Партия ташкилотлари ва сайланган органларида кўпчилик томонидан қабул қилинган қарор барча учун мажбурийдир. Очиллик ўз нукта назарини раҳбар ва ижроия партия органларида, оммавий ахборот воситаларида ҳимоя қилиш, қўшимча маълумотлар билан чиқиш, ўз фикрини баённомаларда қайт этириш, баҳсли масалаларнинг қайта кўриб чиқилишини талаб қилиш ҳуқуқига эгадир. Партия ташкилотлари ва уларнинг сайланадиган органлари томонидан қабул қилинган қарорлар партиянинг дастурий мақсадлари ва Низомига эид бўлмас улар партия юқори органлари томонидан бекор қилиниши мумкин эмас. Партия аъзолигидан чиқариш тўғрисидаги қарорлар бундан мустаснодир.

17. Партиянинг сайланадиган органлари асосан жамоатчилик асосида ишлайдилар. Улар ўз ваколатлари даврида ўзларига бўйсунадиган меҳнат шартномаларига мувофиқ ташкил қилинадиган ишчи аппаратини тузишлари мумкин. Бу аппарат уларнинг фаолиятини ахборотларини тўплаш ва таҳлил қилиш, социологик-баҳорат тадқиқотлари ўтказиш, ташкилий ишлар ва маслаҳатлар хизмати билан таъминлайди.

18. Партия ташкилотлари ва сайланадиган органлари ўз оммавий ахборот воситаларини таъсис этишлари ёки таъсис этишчиларининг шериклари бўлишлари мумкин.

БОШЛАНҒИЧ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ

19. Бошланғич партия ташкилотлари Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг негизи ҳисобланади. Улар ташкилотга бirlaштириш истрини камда 5 нафар партия аъзоси бўлган тақдирда, одадта, район, шаҳар ҳокимияти (ўзини-ўзи бошқариш) органларида сайлов ўтказувчи бир ёки бир қанча сайлов округи доирасида тузилади ҳамда тегишли район, шаҳар ташкилоти кенгашининг ижроия бюроси томонидан рўйхатга олинади.

Амалдаги қонунларга хилоф бўлмаган жойларда бир қорхонада, ишлаб чиқариш бirlaшмасида, хўжалик, муассаса, ташкилотда ишловчи партия аъзоларини бirlaштирадиган ишлаб чиқаришдаги бошланғич партия ташкилотлари тузилади.

Амалдаги қонунга мувофиқ партия тузилмаларини ташкил қилишга йўл қўймайдиган қорхоналарда, ташкилотлар ва муассасаларда ишловчи партия аъзолари худудий партия ташкилотларининг бирда ҳисоба турадилар ва ўзларининг партиявий бурчларини иш (хизмат) жойидан ташқарида ишдан бўш вақтларида бажарадилар.

Худудий ва ишлаб чиқаришдаги бошланғич партия ташкилотлари зарур ҳолларда Ўзбекистон Республикаси, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар халқ депутатлари Кенгашлари сайловини ўтказувчи сайлов округлари доирасида худудий округ гуруҳларига бirlaштиришлари мумкин. Мазкур гуруҳларнинг иштрини тегишли район, шаҳар партия ташкилотларининг ижроия органлари мувофиқлаштириш турадилар.

Бошланғич партия ташкилоти ўз таркибида цех партия ташкилотларини ёки партия гуруҳларини тузиши, ўз йиғилишининг қарорига мувофиқ уларга партияга аъзолик билан боғлиқ бўлган масалаларда бошланғич ташкилот ҳуқуқини бериши мумкин.

20. Бошланғич партия ташкилотлари ўзларининг ички турмушларида доир масалаларни мустақил ҳал қиладилар. Улар ҳар қандай партия органнинг қарорига ўз муносабатларини билдириш ҳуқуқига эгадирлар. Ушбу партия органга эса масаланинг моҳияти юзасидан жавоб қайтаришга мажбурдир.

Бошланғич партия ташкилотлари партия сиёсатини тарғиб қиладилар ва тушунтира борадилар, партия қарорларини бажаришга доир ишларни ташкил этадилар, партия аъзолари бўлиш халқ депутатларининг аҳоли ўрта-

— шахсга нисбатан зўравонлик, унга мулкий, маънавий ва жисмоний зийн етказиш истисно қилинишини таъминлайди.

10. Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси қонда тарихида худудий асосда тузилади. Бунда бошланғич партия ташкилотларини худудлар бўйича район, шаҳар, Қорақалпоғистон республика, вилоятлар партия ташкилотларига бirlaштириш кўзда тутилди.

11. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг барча ташкилотлари ушбу Низом доирасида ва ўзларига тааллуқли партия қарорларини бажаришда юқори партия органлари олдидан ҳисоб бериш турилишига рион этилган ҳолда ўзларининг ички турмуши ва фаолиятини уюштиришда мустақилдилар.

12. Умумий йиғилиш, конференция, қурултой партиянинг раҳбар органларидилар. Улар партия ташкилотлари аъзоларининг яримдан кўпроғи ёки сайланган делегатларнинг учдан икки қисми ҳозир бўлган тақдирда тегишли ҳуқуққа эга бўлидилар.

Раҳбар партия органлари ижроия органларини (партия ташкилотларининг кенгашларини, ижроия бюросларини) ва тафтиш комиссияларини сайлайдилар ҳамда уларга зарур ваколатлар берадилар.

Ижроия органлар ва тафтиш комиссияларининг, сайланадиган тегишли ҳокимият органларидилар партия гуруҳлари, фракцияларининг конференция, қурултой делегатлари этиб сайланмаган аъзолари маслаҳат овози ҳуқуқи билан уларнинг ишда қатнашишлари мумкин.

Тафтиш комиссиялари партияга аъзолик бадаллари қай тарзда тўланаётганининг назорат қиладилар, партия ташкилотлари ва муассасаларининг партия бюджетини ижросини ҳамда молия-хўжалик фаолиятини тафтиш этадилар, конференция, қурултой тасдиқлайдилар. Низомга мувофиқ бошқа назорат ишлари ва ваколатларини амалга оширадилар. Тафтиш комиссиясининг аъзолари бир вақтининг ўзида тегишли партия ижроия органнинг аъзолари бўлиши ёки унинг аппаратида ишлаши мумкин эмас.

13. Партия ташкилотлари, сайланадиган органлари ўз олдидиларда турган вазифаларни ҳал қилиш учун партия аъзолари ва бошқа фуқароларнинг улар ишда қатнашишининг Низомга хилоф бўлмаган ҳар қандай шаклларида фойдаланишлари мумкин.

Партия аъзоларининг ёки раҳбар ва ижроия партия органларининг ташаббуси билан партия клублари, назарий семинарлар, сиёсий марказлар ҳамда қизиқиш ва муаммовий, шу жумладан, касб-кор бўйича ҳам бirlaштиришнинг бошқа шакллари ташкил қилиниши ва фаолият кўрсатиши мумкин.

Улар партиянинг таркибий тузилмалари бўлмай, партиянинг дастурий ҳужжатларига асосланиб, турли масалаларни муҳомада қиладилар ва улар хусусида ўз нукта назарларини ишлаб чиқарадилар, ҳар қандай поғонадаги партия ташкилотлари ва уларнинг сайланадиган органлари муҳомадасига тақлифлар ва лойиҳалар киритадилар.

14. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг барча органлари сайлаб қўйилади. Улар йиғилишларида, конференцияларида, қурултойларида бевосита ёки белгиланган миқдор (квота)да қуйи партия ташкилотлари томонидан сайланадилар. Ана шу партия ташкилотлари ушбу вакил-

сида олиб борадиган ишларида уларнинг таянч бўғиналари ҳисобланадилар.

21. Умумий партия йиғилиши бошланғич, цех партия ташкилотларининг раҳбар органга ҳисобланади. Йиғилиш заруратга қараб, аммо камда ҳар қаватларда бир маротаба ўтказилади. Умумий йиғилиш ўтказилишини илҳом бўлмаган тақдирда цех ташкилотлари ёки партия гуруҳларида ягона кун тартиби билан конференция ёки йиғилишлар ўтказилиши мумкин.

Юқори ишларни олиб бориш учун бошланғич партия ташкилотларининг умумий йиғилиши (конференцияси) ижроия бюроси ва унинг секретариини ёки секретарь ва унинг ўринбосарини икки—уч йилга сайлайди, район, шаҳар партия ташкилоти кенгашига секретариини вакил қиладилар ёки бошқа ваколатли шахсини сайлайди. Партия гуруҳларида партия гуруҳининг ташкилотчиси сайланади.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, ВИЛОЯТ, ШАҲАР, РАЙОН ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ

22. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг Қорақалпоғистон республика ташкилоти партия сиёсатининг умумий қондаларига ҳамда партиянинг олий ва марказий органларининг қарорларига амал қилиб; Қорақалпоғистон Республикасини сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва миллий-маданий жиҳатдан ривожлантиришга тааллуқли масалаларда ўз йўлини мустақил равишда белгилайди ва амалга оширади. Қорақалпоғистон республика партия ташкилоти партия Марказий Кенгаши Сиёсий ижроия комитети таркибига ўз вакилини йўллаш ҳуқуқидан фойдаланади.

Тошкент шаҳар партия ташкилоти вилоят ташкилоти мақомига эга бўлиб, партиянинг олий ва марказий органлари билан бевосита муносабатда бўлади.

Бошланғич ташкилотларни бirlaштирувчи район ва шаҳар партия ташкилотлари Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг таянч тизимли бўғинадир.

Район, шаҳар ва вилоят партия ташкилотлари ўз худудлари доирасида партиянинг дастурий мақсадларини рўйбга қайариш ва унинг сиёсатини аҳоли томонидан қўллаб-қувватлашни таъминлаш юзасидан иш олиб борадилар.

23. Партия конференцияси Қорақалпоғистон республика, вилоят, шаҳар, район партия ташкилотларининг раҳбар органи бўлиб, тегишли партия ташкилоти кенгашининг қарорига, юқори партия ташкилотининг тақлифига, мазкур партия ташкилоти аъзоларининг камда учдан бир қисмини бirlaштирувчи партия ташкилотларининг талабига биноан қақарилади. Навбатдаги партия конференциялари, одадта, маҳаллий, республика ҳокимияти органларида сайлов ўтказиш юзасидан сайлов кампаниялари бошланишидан олдин, аммо камда беш йилда бир марта қақарилади.

24. Партия ташкилоти Кенгаши доимий ишловчи ижроия ва мувофиқлаштирувчи орган бўлиб, асосан қуйи партия ташкилотларининг белгиланган тенг миқдор бўйича сайланган ва ваколат билан борадиган тўла ҳуқуқли вакилларидан иборат бўлади. Конференция тегишли кенгаш аъзоларининг бир қисмини қўшимча равишда сайлаши мумкин, бунда мана шу қисм улар умумий сонининг бешдан бир қисмидан ошмаслиги керак.

Қорақалпоғистон республика, вилоятлар ва Тошкент шаҳар партия ташкилотларининг кенгашларига сайлаш учун белгиланган миқдор аввали таркибдаги тегишли кенгаш плenumи томонидан, қуйи район ва шаҳар партия ташкилотлари билан келишган ҳолда конференциянинг тақлифидан бўлиб, партия қарорига қабул қилган айни бир вақтда қақариш тўғрисидаги қарорни қабул қилган айни бир вақтда тасдиқланади. Район ва шаҳар партия ташкилотларининг кенгашларига ҳар бир бошланғич партия ташкилотидан биттадан вакил сайланади ва ваколат билан юбориладилар.

Мукофация партия ташкилоти кенгашига беш йил муддат билан зарур ваколатлар беради, керак бўлган ҳолларда унинг аъзоларидан бир қисмини қўшимча равишда, шунингдек, тафтиш комиссиясини сайлайди, конференция уларнинг ҳамда Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг сайланадиган тегишли ҳокимият органларидаги партия гуруҳи, фракциясининг фаолияти тўғрисидаги ҳисоботларини тинглайди, улар юзасидан қарорлар қабул қиладилар, мазкур партия ташкилоти иштрини устивор йўналишларини белгилайди, юқори партия ташкилотининг кенгашига белгиланган миқдорда ўз вакилларини сайлайди.

Қорақалпоғистон республика партия конференцияси беш йил муддатта республика партия ташкилотларининг

5.

раисини сайлайди. У Қорақалпоғистон Республикаси халқ депутатлигига сайланган ҳолда Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси этиб сайлаш учун номзод бўлади.

26. Конференциялар оралиғидаги даврда кенгаш тегишли партия ташкилотларининг маффаатларини ифодалайди, конференцияларнинг ва юқори партия органларининг қарорлари бажарилишини тақлиқ этиб, ўзига ҳисобот бериб турувчи органларнинг ишга раҳбарлик қиладилар. Кенгаш қуйи ташкилотларнинг сайлаб қўйилган ҳокимият ва ўзини ўзи бошқарув жамоат органларида партия гуруҳлари, фракцияларининг кундалик фаолиятини мувофиқлаштириш ради.

Кенгаш ўз плenumида ўзининг таркибидан кенгаш секретарларини ва ижроия бюросининг бошқа аъзоларини беш йил муддатга сайлайди. Ижроия бюросининг ваколатларини ва иштрининг асосий йўналишларини белгилайди. Унинг фаолияти тўғрисидаги ҳисоботларни ва Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг сайланадиган тегишли ҳокимият органларидаги партия гуруҳи, фракциясининг ишчи тўғрисидаги ахборотларни ҳар йили тинглаб туради.

Кенгаш плenumлари заруратга қараб, аммо камда ҳар ярим йилда бир марта ўтказилади ва унинг аъзоларининг яримдан кўпроғи қатнашган тақдирда тегишли ваколатга эга бўлади.

27. Ижроия бюро тегишли кенгашнинг қарорлари бажарилишини тақлиқ этади, шу мақсадда қуйи ташкилотларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш, кенгашнинг ишчи аппаратида бевосита раҳбарлик қиладилар.

ПАРТИЯНИНГ ОЛИЙ ВА МАРКАЗИЙ ОРГАНЛАРИ

28. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг қурултойи унинг олий органидир. Навбатдаги қурултойлар партиянинг Марказий Кенгаши томонидан камда беш йилда бир марта, одадта, Ўзбекистон Республикаси Президенти ва халқ депутатлари сайлови ўтказиладиган сайлов кампанияси бошланишидан олдин қақарилади. Марказий Кенгашнинг қурултойини қақариш, унинг кун тартиби ва вакиллик нормаси тўғрисидаги қарори қурултойга камда икки ой қолганида эътибор қилинади.

Партиянинг навбатдан ташқари (фавқулодда) қурултойи Марказий Кенгашнинг ташаббуси билан ёки партия аъзолари умумий сонининг камда учдан бир қисмини бirlaштирган партия ташкилотларининг талабига мувофиқ қақарилади. Бу ҳолда қурултойи Марказий Кенгаш томонидан бир ой муддат ичида қақарилади ва унда барча партия аъзоларининг камда ярмининг вакиллик таъминланган тақдирда тегишли ваколатга эга бўлади.

29. Партиянинг Марказий Кенгаши доимий ишловчи ижроия ва мувофиқлаштирувчи орган ҳисобланади. Бу орган асосан Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар партия ташкилотлари белгиланган тенг миқдорда унинг таркибига сайлаган вакиллардан иборат бўлади.

Марказий Кенгашга сайлаш учун белгиланган миқдор Қорақалпоғистон Республикаси, областлар ва Тошкент шаҳар партия ташкилотлари билан келишилган ҳолда партия қурултойини қақариш тўғрисидаги қарорни қабул қилиш билан бир вақтда плenum томонидан тасдиқланади.

30. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг қурултойи:

- делегатларнинг ваколатларини текширади, ўзининг иш тартибини белгилайди, зарур раҳбар ва ишчи органларини сайлайди;

— Ўзбекистон Республикасининг ички ва ташқи сиёсати масалалари юзасидан партиянинг нукта назарини ишлаб чиқариш, Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг Дастурини, сайловдодли платформаси ҳамда бошқа дастурий ва сиёсий ҳужжатларини қабул қиладилар, уларни қайта кўриб чиқариш ва ўзгартириш;

— Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг Низомини қабул қиладилар, зарур ҳолларда уни қайта кўриб чиқариш, ўзгартириш, қўшимчалар ва аниқликлар киритади, бу ҳақда қонунда белгиланган тартибда Низомни рўйхатга олувчи ҳуқуқли органларни хабардор қилиб қўяди;

— Марказий Кенгашга беш йил муддат билан зарур ваколатлар беради, унинг аъзоларини ва партиянинг Марказий Тафтиш комиссияси, қурултойи сайлайдиган бошқа

органлар ҳамда шахсларнинг ҳисобот ва маълумотларини, республика Олий Кенгашида Ўзбекистон ХДП партия гуруҳи, фракциясининг фаолияти тўғрисидаги ҳисоботини тинглайди, улар юзасидан қарорлар қабул қиладилар;

— Марказий Кенгашнинг тақдимида мувофиқ партиянинг байроғи, нишон ва нимпелларини унинг раям сифатида тасдиқлайди;

— партиянинг раисини сайлайди, айни вақтда уни Ўзбекистон Республикаси Президенти этиб сайлаш учун номзод қилиб кўрсатади.

Қурултой қарорлари партиянинг барча аъзоларига етказилиши шарт.

31. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг раисини унинг раҳбари сифатида қурултойлар ҳамда умумпартия конференцияларининг иштрини бошқаради ва партия қурултойига ҳисобот бериб туради. У мазкур лавозимга қўпи билан сурункасига икки муддатга сайланади.

Партия раис Ўзбекистон Республикаси Президентлигига унинг расмий номзоди ҳисобланади ва ана шу лавозимга сайланган тақдирда партиянинг раҳбари бўлиб қолаверади. Партия ташкилотлари ва сайлаб қўйиладиган органлари унинг сиёсий фаолияти қўллаб-қувватлашини таъминлайдилар.

32. Қурултойлар оралиғидаги даврда Марказий Кенгаш партия сиёсати ва амалий фаолиятининг этилган масалаларини муҳомада қилиш учун умумпартия конференциясини қақариши мумкин.

Конференция партия Марказий Кенгаши ва Марказий Тафтиш комиссиясининг ишчи тўғрисида уларнинг ҳисоботларини тинглаш, Марказий тафтиш комиссияси тартибига қисман ўзгартиришлар киритиш, партиянинг дастурий ҳужжатлари ва Низоми доирасида унинг учун бошқа мажбурий қарорлар қабул қилиш ҳуқуқига эгадир.

33. Қурултойлар ва умумпартия конференциялари оралиғидаги даврда партия Марказий Кенгаши:

— қурултойлар ва умумпартия конференцияларининг қарорлари бажарилишини тақлиқ этади, партия барча бўғиналари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашида Ўзбекистон ХДП партия гуруҳи, фракциясининг жорий ишларини мувофиқлаштириш;

— ўз плenumида ўзининг таркибидан Марказий Кенгашнинг Сиёсий Ижроия Комитетини, шу жумладан Марказий Кенгашнинг биринчи секретари ва секретарларини беш йил муддатга сайлайди;

— Сиёсий Ижроия Комитет ваколатларини ва унинг асосий иш йўналишларини белгилайди;

— ҳар йили Сиёсий Ижроия Комитетининг ишчи тўғрисидаги ҳисоботларини ва Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг республика Олий Кенгашидаги партия гуруҳи фракциясининг фаолияти тўғрисидаги ахборотларини тинглайди;

— бошқа партиялар, ижтимоий-сиёсий ташкилотлар ва ҳаракатлар, жумладан, чет эллардан шундай ташкилот ва ҳаракатлар билан бўлган муносабатларда Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг вакилликни таъминлайди;

— партиянинг муассасаларини, қорхоналарини ташкил этади ва уларнинг фаолиятини назорат қиладилар;

— партия қорхоналари ва муассасаларининг, ижтимоий-сиёсий муаммолар институтининг раҳбарларини, партия оммавий ахборот воситаларининг муҳаррирларини тасдиқлайди;

— Низомнинг айрим нормаларини қўллаш тартибини аниқлаб берадиган қонда ва усулларга оид ҳужжатларни тасдиқлайди;

— Ўзбекистон Халқ-Демократик партияси қурултойи ёки умумпартия конференцияси унга берадиган бошқа раҳбарлик ваколатларини амалга оширади.

Марказий Кенгашнинг плenumлари заруратга қараб, аммо камда ҳар ярим йилда бир марта ўтказилади ва унинг аъзоларидан яримдан кўпроғи қатнашган тақдирда тегишли ҳуқуққа эга бўлади.

34. Сиёсий Ижроия Комитет Марказий Кенгаш плenumлари оралиғидаги даврда Марказий Кенгаш қарорлари доирасида кундалик сиёсий ва ташкилий масалаларни ҳал этади, унинг ишчи аппаратида раҳбарлик қиладилар. Сиёсий Ижроия Комитет иштрини биринчи секретарь у бўлмаганда Марказий Кенгаш секретарларидан бири олиб боради.

Сиёсий Ижроия Комитетининг мажлислари ҳар ойда камда бир марта ўтказилади ва унинг аъзоларидан яримдан кўпроғи қатнашган тақдирда тегишли ҳуқуққа эга деб ҳисобланади.

35. Ўзбекистон Халқ-Демократик партиясининг Марка-

6.

зий Тафтиш комиссияси ўз фаолиятида партия Низомига ва қурултойи тасдиқлайдиган Низомига амал қиладилар.

Марказий Тафтиш комиссиясининг аъзоси бир вақтининг ўзида Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгаши

МУШТАРАК МАҚСАД ЙЎЛИДА

Кўп сонли муштарийлар, рўнонамачилар шундан рўзга чиқди, Ўзбекистон Республикаси Матбуот давлат қўмитаси жумҳурият Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг «Қишлоқ ҳақиқати»нинг бош муассис сифатида рўзга олдди. Демак, энди қишлоқ ҳақини, унинг меҳнатсевар, оққўнли, сабр-қаноатда танҳо қишлоқларини ўйлантираётган долзарб масалалар, ечимини кутаётган муаммоларни рўнома саҳифаларида кенг ва малакали ёритиш имконияти яратилди.

Шу муносабат билан Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, Ўзбекистон халқ депутати Мирзажон Йўлдошев Исломов «Қишлоқ ҳақиқати» жамоаси билан учрашди. Ўзaro манфаатдорлик, ошкоралик руҳида ўтган давра суҳбатиде рўнома журналистларини ўйлантираётган молиявий ва ташкилий масалаларни қисқа вақт ичида ҳал этиш, «Қишлоқ ҳақиқати»нинг ўқи-мишларини ошириш, мазмун ва мундарижасини кенгайтиришга доир фикр-мулоҳазалар очқ-ойдин баён этилди.

Республика мустақиллигини мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшиш, унинг моҳиятини оммага чуқур сингдириш, ҳар қандай бўҳтон ва тўхматларга ўз вақтида, мескин зарба бериш рўнонамачиларнинг асосий вазифаларидан биридир.

— Журналистлар зукно, билимдон, ноқил дид ағалари бўлишади. Уларни инсон қалбининг инженирлари, деб бекорга таърифлашмайди, — деди Мирзажон Йўлдошев. — Қалам аҳлига катта имтиёз, имконият берилган. Биргина мақола миллионларни ўйлантиради, мушохадани юритишга даъват этади. Матбуот — қудратли куч. Таъбир жоиз бўлса, уни атомдан кучли, дейиш мумкин. Бироқ марказий матбуотнинг айрим вакиллари Ўзбекистонга қарағўйлик билан қараётганликлари, оқини қора қилиб кўрсатаётганликлари барчамизни таъжубга солмоқда. Ҳатто

республикамиз мустақил деб эълон қилинганини пичинг ва кинолар билан қарши олдилар. Давлат статистик қўмитасининг таъкидлашча, Ўрта Осиёда барча оилаларнинг ярмиси ночорликда яшайди. Расмий қамбағаллик чегарасида ҳаёт кечирётганларнинг сони Ўзбекистонда 46, Қирғизистон ва Туркменистонда 40, Тожикистонда 60 фоизни ташкил этади. Ана шундай оғир аҳволда кун кўраётган Ўзбек халқи нечун хурлик ҳақида ўйламоқчи. Унинг жонли гувоҳи: йиллар мобайнида марказга тобеълик қўл-оғимизни боғлаб ташлади. Фикдор халқимиз ҳар йили миллионларини тонна пахта армунига, меҳнатининг роҳати кўрмади. Халқ ҳам уларнинг сабру қаноатига, садоқатига қўлук. Халқимиз нолимади, Ўртаги кунга умид билан боқди. Қоп-қоп ваъда бериб, дўннинг пуч ёнғонча тўлғизгиларга инсоф тилди. Мана, ниятот оруз қилган давлар келди.

Мустақиллик ўзининг дастлабки ширин меваларини бермоқда. Авваллари меҳнатқашларга бирон имтиёз бериш учун Москвадан руҳсатини олиш учун не-не қийинчиликларга дуч келдлар. Хурлиқнинг ҳаётбахш шомоли шарофати билан жумҳурият Президенти Ислом Абдуғаниевич Наримовнинг қўлига фармонлари эълон қилинди. Улар деҳқон, чорвадор, соҳибкор, зиёли қалдини кўтарди. Масалан, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг «Пахта хом ашёси ва пахта толаси харида ҳамда улгуржи нархларини ошириш тўғрисида»ги қарорининг аҳамиятини олайлик. Илгари бир тонна пахтанинг харида бўлган 1.630 сўм қилиб белгиланса, шунча миқдордаги ҳосилни етиштириш учун

сарфланаётган маблағ амалда кўпга тушаётганди. Бозор иқтисодиёти муаммоларини болалиб юборди. Охир оқибат хўжаликлар компенсация пулини тўломай қолди. Ана шундай бир пайтда юқоридеги қарор қишлоқ кишилари жонига оро кирди. Сабаби, жорий йил ҳосили харида нархлари ҳамда тола улгуржи нархлари 50 фоиз оширилди. Ўшунга нарх орттича харажатлари қоплайди, колхозлар, совхозлар мўмай даромад олишади.

Мустақиллик йўли осон кечмайди. Халқ кўп кўттилмаган оғир синовларга дуч келишимиз турган гап. Шу босқичнинг кўнрақ бериб, талаб олинган қўлдан дадил боришимиз керак.

Жамоат чорвачилигида қишлоқ аҳвол — юзага келган. Қўлгина хўжаликларида туёқ сони, гўшт, сут етиштириш ўтган йилга нисбатан камайиб кетди. Баъзи масъулиятсиз, лоқайд раҳбарлар, мутахассисларнинг айби билан катта маблағ эвазига келтирилган қорамоллар касалланиб, ноқуд бўлаётган ёки мажбурий равишда гўштга топириляпти. Халқ бойлигини соғураётган қимсалар «фаолият»га чек қўймоқ керак. «Қишлоқ ҳақиқати» ходимлари бундайларга қарши аёвсиз кураш олиб борадилар, илғор тажрибаларини оммалаштиришга катта эътибор берадилар. Президент фармонларининг ижроси устидан қатъий назорат ўрнатилди.

Давра суҳбати сўнгиде Мирзажон Исломов, Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги вазирлиги тарғибот ва фан-техника йутқларини амалиётга жорий этиш бош бошқармаси бошлиғи Абдуҳоди Раҳмонов журналистларнинг саволларига жавоб қайтарди. «Қишлоқ ҳақиқати»ни нашр этиш, ижодкорларнинг моддий манфаатдорлигини таъминлаш билан боғлиқ бўлган масалалар қисқа вақт ичида ҳал этилаётгани маълум қилдилар.

Ленин номи совхоз Косон районидаги йирик, кўп тармоқли хўжаликлардан бири. Пахтачилик, чорвачилик, пиллачилик, сабзавотчилик етакчи соҳалар ҳисобланади. Совхозда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши самарадорлигини ошириш, маҳсулот таннархини арзонлаштириш, меҳнатқашлар турмуш даражасини кўтариш борасида кейинги йилларда бир қатор муваффақиятлар қўлга киритилди. Хўжалик ишчи-хизматчилари 1991 йилни ҳам салмоқли йутқлар билан якунламоқдалар. Мухбиримиз С. САИДАЛИЕВ совхоз директори Эшмурод МИНГБОЕВдан эришилган муваффақият омиллари, келгусидаги режалар ҳақида ҳикоя қилиб беришни сўради.

— Пахтачилик — совхозимиз иқтисодининг асосини ташкил этиб, барча даромадининг қарийб 80 фоизини ушбу соҳадан олиб келаямиз. Шунинг учун ҳам ҳар бир гектар ҳосилдорлигини оширишга, яъни хирмонни кўпайтиришга, маҳсулот сифатини яхшилаш ва унинг таннархини намайтиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Шу мақсадда меҳнатни ташкил этиш ва моддий рағбатлантиришнинг энг мақбул усули бўлган оила, эвено, бригада пудратини кенг жорий этиш, фан-техника йутқларини ишлаб чиқаришга татбиқ қилиш, тармоқни комплекс механизациялаш ҳаммаи диққат марказида бўлапти. Бундай тадбирлар ўзининг ижобий самарасини берапти.

Хўжалигимиз заршунослари 1991 йил баҳориде ерга яхши ният билан чигит қадаётганлариде давлат буржумасида белгиланган 4,825 тонна ўрнига қарийб 5,000 тонна оқ олтин етиштиришни дилларига тутган эдилар. Бундай катта хирмонни ушбу осонликча бўлмастгиле улар жуда яхши ҳис этишганди. Шунинг учун ҳам барча ишлар агротехника қондаларига амал қилинган ҳолда олиб борилади, гўзага комплекс ишлов беришда узилишлар бўлишига йўл қўйилмади. Ҳар бир юмш — қатор ораларини юмшатиш, озиклантириш, суғориш, чеканка қилиш, гўзанинг баргини тўкиш саранжомлаб олинса

тириш ва бошқа тадбирлар ўз вақтида, сифатли адо этилди. Бунинг эвазига мўл ҳосил етиштирилди.

Эрта баҳордан то кеч кузгача пахтачиликда амалга оширилаётган барча йутқлар саломонни, агар таъбир жоиз бўлса, тарозининг икки палласига қийсалаш мумкин. Чигит экишда бошлаб ҳосил пишиб етилгунгача бажариладиган ишларни шартли равишда тарозининг бир томонига қўйсак, хом ашёни йиғиб-териб олиш ва саранжомлашдаги йутқлар иккинчи паллага юк бўлади. Бу фикр иқтисодчиларнинг ҳисоб-китобларига ҳамохангидир. Чунки пахта таннархи таркибига кирувчи меҳнат сарфининг ярми парваршиш даврига, қолган қисми йиғим-терим пайтига тўғри келади. Кузги мавсумга катта эътибор қаратилаётганлигининг боиси шундаки, етиштирилган ҳосил тўла-тўқис саранжомлаб олинса

гина йил бўйи қилинган меҳнат рўзига чиқади. Шунинг учун ҳам хўжалигимиз пахтакорлари ҳосил йиғим-теримига пухта тайёргарлик қўришлар, мавсумни тез ва соф ўтказиш пайида бўлишлар. Аслида гўза машина боп қилиб ўстирилиб, чеканка ва барг тўктириш сингари агротехника тадбирлари сифатли, ўз мўдлатида адо этилиб, йиғим-теримни кўнгилдагидек ўтказишга пухта замин қўйилганди. Зангори кемаларни шайлаш ва бошқа йутқлар ушўқоқлик билан бажариладиганлиги тўғрисида энг долзарб паллада қувончли натижаларга эришилди.

Заршуносларимиз эрта баҳорда қўзлаган марраларини забт этидилар: тикланган хирмон 5,000 тоннани ташкил этди. Ҳосилнинг асосий қисми машиналар билан саранжомлаб олинди ва юқори навларга топирилди. Ўзaro меҳнат беллашувида совхознинг Чори Ноди

ров етакчилигидаги тўртинчи, Холмурод Эшматов раҳбарлигидаги бешинчи бўливлари яхши кўрсаткичларни қўлга киритганлигини таъкидлаш зарур. Тўртинчи бўлим муваффақиятида ер номири Нормурод Давлатов, бригаде етакчиси Бахтиёр Қўлиев, Абдусаттор Абдурашулов, Алмон Ермулов сингари заршуносларнинг ҳиссаси катта. Айниқса, дала суворийлари ана-уна Холназар ва Фахриддин Давлатовлар, Фарход Сатторовларнинг жасорати таҳсинга лойиқ. Улар Ўзaro баҳсларда меҳнат қилиб, 170—210 тоннадан оқ олтин териди.

Хўжалигимизнинг Қўнғиробод қишлоғида жойлашган бешинчи бўлим ҳақида фикр юритганда меҳнат фахрийси Дилбой ака Эшматовнинг номини фахр билан тилга оламиз. У қириқ йилдан ортқ вақт давомида бригаде етакчиси, бўлим бошқарувчиси бўлиб ишла

либ, қарийб 200 тонна оқ олтин топирилди. Шариф Бадилов, Ҳороқ Қиринов, Нурман Қоржонов ўртоқлар раҳбарлигидаги жамоалар баранали хирмон яратиш, бошқаларга намуна бўлишди. 120 тоннадан зиёд дурдона терган Яшин Ёзоров меҳаник-ҳайдовчилар ўрта-сидаги меҳнат беллашувида пешқадамлар сафидан ўрин олди.

Йиғим-терим ушўқоқлик билан ўтказилганлигида республикамиз Президенти И. А. Каримовнинг пахта харида нархларини 50 фоиз ошириш, механизатор ва теримчиларга ҳақ тўлашни кўпайтириш, режадаги ҳосилнинг 5 фоизини ҳамда топириқдан ортининг ҳаммасини хўжаликлар ихтиёрига бериш ҳақидаги фармонлари катта аҳамият касб этганлигини таъкидлаш зарур. Совхозимиз бош бухгалтер Баҳодир Хўжаев билан ҳисоб-китоб қилиб қўриганимизда пахта харида нархнинг 50 фоиз оширилгани ҳисобига хўжалик даромади 3 миллион 100 миң сўмга кўпайиши аён бўлди. Совхознинг 1991 йилда барча соҳалардан оладиган даромади 11 миллион 830 миң сўмни ташкил этади. Шунинг 5 миллион сўмин меҳнатқашларга иш ҳақи сифатида тўлаш режалаштирилмоқда.

Қишлоқ хўжалик йили якунланаётган ҳозирги пайтда бошқа соҳа кўрсаткичларига назар ташласак, совхозимиз ишчи-хизматчилари қувончли натижаларга эришганликларининг гувоҳи бўла-миш. Қарийб 17 тонна пилла, 450 тоннадан зиёд сут, 40 тоннадан ортқ гўшт ва бошқа маҳсулотлар етиштирилди. 205 бот бузоқ, 235 бот қўзи олинди, бу борада режалар ошириб адо этилди. 690 тонна дон етиштирилиб, унинг 150 тоннаси республика Президенти фармонида мувофиқ совхозимиз ишчи-хизматчиларига тақсимлаб берилди. Аҳолини иқтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш мақсадида қўрилган бу тадбирнинг давоми сифатида ҳозир совхозда тегирмон қўрилмоқда. Кўп ўтмай бу ерда ун тортила бошланади. Бундан ташқари хўжалигимизда мой-жувоз бор.

Кейинги йилларда хўжалик иқтисоди мустаҳкамла-ниб, қурилиш, ободончилик ишларига кўпроқ маблағ ажратиш имконияти туғилмоқда. 1990 йилда совхоз қўрғонда 420 ўқувчиға мўлжалланган замонавий мактаб биноси қўрилиб, фойдаланишга топирилди. Бу йил бир ярим километр масофадаги қишлоқ йўли асфальтланди. 1992 йилда хонадонларни газлаштириш, ҳаммом қуриш сингари гўят муҳим тадбирлар режалаштирилган. Ҳозирги пайтда бу ишларнинг лойиҳалари тахт қилиб қўйилди.

Совхозимизда меҳнатқашларини иқтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишининг маънавий жиҳатларига ҳам алоҳида эътибор берилмоқда. Жумладан, кам таъминланган оилалар, уруш ва меҳнат фахрийларидан 100 киши «Қишлоқ ҳақиқати» рўно-масига 1992 йил учун хўжалик ҳисобидан обуна қилинди.

Ҳозирги пайтда хўжалигимиз далаларида 1991 йил ҳосилнинг сўнги тоналари йиғиштирилиб олиш ни-ҳосияти етказилиб, келгуси йилга замин қўйиш ишлари қилини олиб боришмоқда. Ишчи-хизматчиларимиз, мутахассисларимиз эришилган муваффақиятларини тобора мустаҳкамлаб боришга азму қарор қилганлар.

Беруний мукофотиға номзоғлар

«ПИСКЕНТ» ТАЖРИБАСИ

ригача уларга белгиланган маош жамғармаси ҳам табиийки янги соҳиб ҳисобига ўтди. Пункт ходимларининг ойлик иш ҳақи хўжалик аъзолариникидан кам эди, тенглаштирилди.

Совхоз 1987—1990 йилларда асосан С—4880 нав чигит экиши, ҳосилнинг ҳар тоннасида ўртача 30,4 фоиз пахта толаси олиниши белгиллаб қўйилди. Хўжалик ва тайёрловчилар ўртасидаги муносабат асоси тўғрисида тўғри тола учун ҳақ тўлаш билан боғлиқ эди. Тайёрланган оқ олтинни қайта ишлаб бериш юзасидан совхоз билан завод ўртасида шартнома тузилди. 1987 йил кузида Оқтепа пунктида деҳқонлар етиштирган 10.609 тонна дурдонани хўжаликнинг ўз одамлари қабул қилиши, сўнгра ўз техникаларида заводга ташинди.

Илгари қайта ишлаш корхонаси хом ашё учун унинг навиға ва сортига қараб пул тўларди. Хўжаликлар пахтасини завод тарозисидан ўтказгач, кейини билан қизқичмасди. Тола чиқишидан, уни тўқимачига жўнатишдан фойда ҳам, зарар ҳам корхона ҳиссасига тушарди. Тажриба шариатида эса бошқача. Етиштирилган ҳосилни сақлашга, ундан чиққан тола сифатиға совхоз жавобгар. Энди бурун завод юритган ҳисоб-китоб ишларини, ҳужжатларни расмийлаштиришни, ташкилотлар билан олд-бердини, бошқа шу каби юмшларни хўжалик ҳисобчилари бажаришади.

Ҳўш, 1987 йил якуни қандай бўлди? Унинг ҳосилини қайта ишлаш ўша йилнинг сентяб-ридан 1988 йилнинг июниға қадар давом этди. Тайёрланган 10.609 тонна хом ашёдан ўртача 31,7 фоиздан, жами 3.301 тонна тола олиниди. Унинг ялпи миқдори қўзда тутилгандан 83 тонна, тола чиқиши эса 1,3 фоиз ортқ бўлди. Ҳар тоннаси тўқимачига 2.334 сўмдан

сотилди. Совхоз пахтасини қайта ишлаб бергани учун заводга бир тонна тола ҳисобига 148 сўмдан, жами 604 миң сўм тўлади. Тажриба хўжалик ҳамаиға 453,6 миң сўм кўшимча келтирди.

Ҳосилни қабул қилиш бригада ва бўлимлар бўйича қўлга қўйилди. Келтирилган ҳар бир арава пахта лабораторияда текшириб қўрилди. Натижада деҳқонларнинг жавобгарлиги ва масъулияти ошди. Ким қандай меҳнат қилгани, пахтасининг сифати ва тола чиқиши осонгина аниқланди.

1988 йилда гўза парвариси, йиғим-терим давридаги ушўқоқликни назорат қилиш кучайди. Пунктда ифлос ёки ҳўл пахта келтириш ҳоллари мутлақо учрамади. 10.784 тонна оқ олтиндан 3.413 тонна тола тайёрланди. Бу шартномада белгилангандан 150 тонна кўп демак. Унинг ҳар тоннаси 2.386 сўмга сотилди. Тола билан ҳисоб-китоб қилинган 621 миң сўм қўшимча келди. У 1989 йилда 1 миллион 16 миң, бултур эса 1 миллион 900 миң сўмни ташкил этди. Нафақат иқтисодий самара қўрилди, балки тола сифати яхшиланди, таннарх арзонлашди, муҳими, хўжалик ва деҳқонлар манфаатдорлиғи ортди.

Тола билан ҳисоб-китоб юритиш хўжалик учун фойдали эканлигини тажрибамиз яққол кўрсатди, — дейди совхоз директори, Ўзбекистон халқ депутати Бектўр Усмонов. — Агар хўжаликлар ўзларининг пахта қабул қилиш ва тозалаш корхоналарига эга бўлишса, транспорт харажатлари сезиларли камаяди, сифатли уруғлик чигит тайёрлаш муаммоси ечилмади. Шунингдек, улар кераклика шелуха ва бошқа чиқтирлар олиб қолдилар мумкинлиги, бу жамоат ҳамда шахсий ердамчи хўжаликлар чорчасини ривожлантиришга им-

кон беради. Асосийси, пахта етиштириш, саранжомлаш, асраш, қайта ишлаш ва тола сотишдан иборат яхлит жараён ягона қўл остиға бирлашади. Пахтакор меҳнати натижасидан ҳақиқий маънода манфаат қўради, тўла-тўқис мустақил бўлади.

Тажрибани ўтказишда Б. Усмоновнинг катта хизматлари борлигини таъкидлаш лозим. Район раҳбарлари қарши эканликлариға қарамасдан янгиликни сынаб қўришда, қабул пунктини совхоз ихтиёриға олишда, завод билан муносабатларни янги тартибға солишда уна қатъият ва ташаббускорлик кўрсатди. Эндиликда хўжалик хом ашёни қайта ишлайдиган ўз корхонаси бўлишини, тўқимачилар ва саноатчилар билан мустақил савдо-сотик қилишни истамолда. Оқтепа пункти қайта жиҳозланса, чорғор завод даражасига етади. Шунда ҳосилни ўзлари белгиланган тартиб асосида тозалашади. Пахтани сифатли сақлаш, қайта ишлаш ва тола чиқиши устидан қатъий назорат ўрнатилди. Пировард маҳсулот эса тўқимачиларға келишилан нархларда сотилади.

«Пискент» давлат хўжалигини синовдан ўтган тажриба бутунға келиб дастлабки ҳолатиға қараб анча мукамаллашди. Амалийтада қўлланиш жараёнида унга қўллаб тузатишлар киритилди. Ҳўш, ҳозирги пайтда унинг акс-содоси қандай бўлаётди? Шубҳасиз, бу усулға қизқиш тобора ортмоқда. Айниқса, йирик пахтакор хўжаликлар учун у жуда қўл кела-ляпти. Ҳатто бутун районлар бўйича жорий этилмоқда.

Бир мисол. Сурхондарё вилоятининг Шеробод районида шундай иш юритилапти. Бунга осонликча эришилган йўқ. Район раҳбари Турғун Тошпўлатов йил бўйи тинимсиз меҳнат қилиб, ҳамаиға барака, туриш-турмушда

ҳаловат бўлмайдиган деҳқоннинг аҳволини яхшилаш ҳақида бот-бот ўйларди. «Пискент» давлат хўжалиги аъзоларининг ишидан хабар тоғач, бориб уларнинг тажрибасини ўрганди. Фойда-ю зарарни қўта солди. Бу усулнинг афзаллигини аниқлагани ҳолда ўзига хос мураккабликларини, завод билан «ғиди-биди»ларни ҳам тушунди. Шунинг учун бироз бошқача йўл тутилди: бир-иккита хўжаликни эмас, балки бутун районни давлат билан тола орқали ҳисоб-китобға ўтказишга, пахта заводини эса район ихтиёриға олишға қарор қилинди.

Албатта бу иш ҳам енгил кўчмади. Лекин ҳар қанча қийинчиликларга қарамасдан шерободлик пахтакорлар ушў талов қилишди. Етиштирилган хом ашёни ўзлари қайта ишлаб, давлатға тола сотишға эришилди. Энди чигит ва ундан олинадиган маҳсулотлар ҳам хўжаликлар тасарруфида бўлади. Натижада тармоқдан биринчи йилгек катта даромад келди, район иқтисодиёти, деҳқонларнинг моддий аҳволи кескин яхшиланди.

«Пискент» тажрибасини республикамизнинг барча вилоятларида, қардош Туркменистон, Озарбайжон, Тожикистон ва Қозғистондан вакиллар келиб ўрганишди ва ўрганишмоқда. Уларға ҳамма шароит яратиб берилиб, зарур ёрдам қўйилди. Ани пайтда Ўзбекистонда 200 дан зиёд хўжалик, Озарбайжондаги Мирбошир райони, Туркменистоннинг Тошқовуз вилоятида 19 та ва Чорғўй вилоятида 5 та хўжалик пахтакорлари шу усулда иш юритмоқдалар.

«Пахтани тайёрлаш, қайта ишлаш ва реализация қилиш жараёнида ишлаб чиқариш муносабатларини такомиллаштириш негизида пахта маҳсулотларини сифатини, колхозлар ва совхозлар оладиган даромадларини ошириш» маъзусидаги илмий ва амалий ишлар Беруний номи республика давлат мукофотини олиш учун танловға қўйилганлиғи янгиға усулда ишлайётган барча пахтакорларини, айниқса «Пискент» давлат хўжалиги ишчиларини бениҳоя қувонтирди. Вевосита деҳқонлар манфаатига хизмат қилувчи бу қимматли тажриба, бизнингча, муносиб рағбатға лойиқдир.

Э. ИБРОХИМОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» муҳбири.

Дала суворийлари — ака-ука Холназар ва Фахриддин Давлатовлар бу йилги ма-
сумда 190—210 тоннадан оқ олтин теришб, хўжалик хирмонига барака киритишди.

Моҳир механизатор Фарход Сатторов
пўлат этакдан 180 тоннадан зиёд дурдона
бўшати.

М. ЖУРАЕВ чизган расмлар.

БИЛИМ МУШКУЛИНИ ОСОН ЭТАР

Ўтган йили Орол муаммоларига бағишлал Нукусда ўтказилган халқаро анжуманда экспертлар сифатсиз сувни янчи яқин 5—10 йил ичида тузатиб бўлмайдиган ирсий ўзгаришларни содир қилажаклигини аниқлаб таъкидлашди. Шу симпозиум кунлари америкалик бизнесменлар ўзлари келтирган сув чучуклаштирувчи қурилмасини матбуот конференциясида таъкидот қилдилар. Бу қурилма бир неча оилга мўлжалланган бўлиб, суткасига 550 литр тоза сув тайёрлаб бера оладиган ва нархи икки минг доллар экан. Бизларнинг пулга соғинаш сўраганимизда улар рози бўлмадилар.

Маълумки, валютага сота оладиган маҳсулотимиз ҳозирча бизда асосан пахта толасидир. Қумқуриятимиз Президентини режада белгиланган пахта толасининг беш фоизини ва тошхирчи қўшқасининг ҳаммасини чет элларга сотишга рўхсат берувчи фармон чиқарди. Эндиликда Орол бўйидаги хўжаликлар, бир неча деҳқон оилалари бирлашиб юқорида айтилган сув тозаловчи қурилмаларни сотиб олишларида ҳамда соғилқларини мустоҳкамлашга, авв олди бораётган бўйрак тоши кассаллигини тўхтатишга, энг муҳими ирсий ўзгаришларнинг олдини олишга шароит яратилди.

Пахта ҳосилдорлигини анча ошириш учун имкониятлар ҳам йўқ эмас. Шу йил май ойида матбуотда Исроилдаги «Айзенберг» компаниясининг мутахассислари Андижон вилоятининг Кўргонтепа ноҳиясидаги «Савай» совхоз-техникумига келиб, ўзларининг технологиясини 500 гектар гўза майдонида синовдан ўтказишга бошлаганига хабар қилинган эди. Икун ойи охирида шу совхозга бориб, уларнинг ишларини кўриб ҳайратга қолдик. Электрон қисбаш машиналари сувчилик қилмоқда. Гўза қатор оралида жойлашган пластмасса қувурлар жуда пишиқ бўлиб, бир неча ўн йил хизмат қилишга мўлжалланган. Улар орқали ўтаётган сув кўшиқ нури таъсирида исийди. Экинча илқ сув берилди. Энг муҳими, суварфи 40—50 фоизга камаяди. Ҳосилдорлик эса 30—50 фоизга ўсаяпти.

Совхоз директори Алижон ака Ахмедов билан ўз таассуротларининг ўртоқлашганда, у исроилликлардан бир неча ўн йил кейинда қилиб кетганлигини афсусланиб қайд этди. Шунингдек, бу ишларга жум-

хурият раҳбарлари катта эътибор бераётганлигини ҳамда кузга бориб хулоса чиқарилажаклигини гапириб берди. Шу йил 8 октябрь кунини матбуотда Ўзбекистон жумҳурияти вице-президенти Ш. Р. Мирсайдов «Айзенберг» компаниясининг президенти қабул қилганлиги, унда пахта етиштириш учун зарур ускуналар ва машиналар ишлаб чиқариш масалалари муҳомада этилганлиги хабар қилинди. Бу исроилликлар билан бундан буюн ҳамкорлик алоқалари янада кенгайяжаклигини даълат беради.

Андижонга борганимизда исроиллик мутахассислар билан уларда қўлланилаётган яна бир усулни, яъни денгиз шўр суягини чучуклаштириб, пахта ва бошқа экинларни сугориш хусусида ҳам маслаҳатлашмоқчи эдик. Чунки воҳамиз шароитида аҳоли ичиси учун тоза сув тайёрлаш мушкул иш. Исроилда эса, даладар денгизнинг заҳар-заққумдек шўр суягини чучуклаштириб сугорилмоқда. Инглиз тилини билмаганлигимиздан ва шу пайтда таржимонларнинг вақти ҳам етишмай қолганлигини мақсадимизга эриша олмадик. Бу бизлар учун аччиқ сабоқ бўлди.

Шу босдан мактабимиз оталиғидаги 1- ва 8-болалар боғчаларини тарбияланувчиларига инглиз тили ҳамда компьютер техникаси ўргатиш жадваллаштирилган бўлиб, мактабимиз ихтиёрида 42 та компьютер бўлиб, улардан 10 таси инглизча текстини аниқ талаффуз билан товуш чиқариб ўқиб беради, ўзбекчага таржима ҳам қила олади, инглиз тили тез ўрганиб олишга самарали ёрдам бермоқда.

Август ойи охирида танлов ўтказилиб, 24 нафар бола боғчадан биринчи синфга қабул қилинди. Шунингдек сентябр ойидан бошлаб 9—10 синф ўқувчиларидан 25 нафарига ота-оналарнинг розилигига мувофиқ инглиз тили, компьютер техникаси, бухгалтерия ҳисоби, экология билимлари дарслардан кейин қўшимча ўқитишга бошланди. Бундай ўқитиш пугли бўлиб, ойна 15—20 сўм тўлаш кўзда тутилган. Шундай бўлсада ўз фарзандларига бундай билимларни қўшимча ўргатишни ҳолқовчи ота-оналар сон тобора кўпайиб бормоқда. Бундай ишлардан асосий мақсад экологик тағилқини бартараф этишга қўмақлаша оладиган, жаҳон фани ютуқларидан фойдалана оладиган калрлар тайёрлашга замин яраттириш. Яқинда Хива ша-

ҳар Кенгаши ижроия комитети мактабимиз базасида «Илм—зиё» тижорат ўқув-консултация маркази ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Шу марказда Япония олимлари томонидан Орол бўйи учун тасвир этилган технологияларни ўргатиш ва амалий синовдан ўтказиш ҳам режалаштирилган. Миср Араб жумҳуриятида ўтказилган узоқ йиллик тақриб-балара асосланиб ишлаб чиқилган бу тасвир ҳақида «Ўзбекистон табиати» ҳафтаномасида хабар қилинди. У жуда қизиқдир. Улар гўзани кўчат қилиб механизмлар ёрдамида далага ўтказишни, кўчат ўтказилгунча бўлган даврда шу майдонда рапс, сабаваотлар етиштиришни тақлиф қилмоқдалар. Бундай тақлиф-галати кўринса-да, бизларнинг катта бўлмаган тақриб-далаларимизда, эртаги картошка ҳосили йиғиб олиндан кейин ўтказилган гўза кўчатлари август ойида очила бошлади. Шундай қилиб пайкалдан йилга икки ҳосил олинди. Аммо бу усулни гўза кўчатни ўтказувчи машиналар йўқлигини катта майдонда синовдан ўтказиб бўлмади. Японияликлар билан ҳамкорлик йўлга қўйилса, бу иш осонлашиб табиийдир. Чунки уларда шол кўчатларини далага ўтказувчи механизмлар кўп йиллардан буюн амалда кенг қўлланилмоқда.

Юқорида баён қилинган технологияларни маҳаллий шароитга мослаб жорий қилиш, Орол қуриб бораётган вазиёда, энг муҳими, воҳа аҳолисини экологик оғдатдан асраб қолишга, шу билан бирга денгизнинг ўзини кут-қаришга ҳам ёрдамлаша олади. Аммо уларни ўргатиш ва жорий қилиш учун масъул бўлган махсус ташкилот ва муассаса ҳозирча йўқ. Шу босдан олимларимиз, мутахассисларимиз, ерлар тобора шўрланиб, иқлим ёмонлашиб бораётган вазиёда кам сув сарфлаб кўп ҳосил олишга, тоза ичимлик суви тайёрлашга қўмақлашувчи технологияларни фуқароларга ўргатиш ва жорий қилиш ишларини йўлга қўйишга амалий ёрдам берсалар айин мудола бўлув эди. Бу тарихий ватани хавф остида юлган Ал-Хоразмий ва Ал-Берунийларнинг руҳларини ҳам шол қилар эди.

М. ИБАДУЛЛАЕВ
Хивадан М. Ю. Баевнинг номидан иқтидорли болалар мактаб қонида тузган экология жамиятининг илмий раҳбари.

Биринчи тоналми шифокор А. Сатторов.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

ЎЗ КАСБИННИНГ ФИДОЙИСИ

Уни ўз касбининг пири, қўли енгил, омадли шифокор деб таърифлашди. Бу бекиз эмас. Алишер Сатторов иқтидорли, изланувчан, айни пайтда мақсад сари дадил ҳаракат қилаётган тахассис. Шу кунгача уч мингта яқин мураккаб операция ўтказди. Деярли барчаси муваффақиятли чиқди. Аммо ораулар омонлиққа рўбга чиқмади. Дастлаб мошини қамитди. Дастлаб мошини қамитди. Дастлаб мошини қамитди.

Алишер Самарқанднинг меҳр-оқибатли, меҳнатсевар оилаларидан бирида воғта етди. Падари бузуқвор Абулраим ота, оназори Муҳайе ая ўн фарзанди меҳнатсевар, одамхон, фақат ўз кунига суянадиган кишилар қилиб тарбияладилар. Алишер ҳам улар ишончини оқлади. Ўрта мактабни олтин медал билан битириб, Самарқанд тибобет олий билимгоҳига ўқишга кирди. Уни имтиёзли диплом билан тугаллади. Ўқуш билан Қарши шаҳридаги йирик касалхонада фаолият юритди.

Билим ва маҳоратини ошириб, касб сирларини пухта эгаллаш, илгор тақрибларини ўзлаштириш йўлида ти-ни билимди. Шу ерда етух мутахассис Топтемир Ошопқович Ўнгобев билан танишди. Еш шифокорнинг ўтқир экни, дадиллиги, касбининг чин дилдан севини мураббий эътиборини тортиди. Домла уни шогирдлари қаторига олди. Ширин сўзини, маслаҳатини алмади. Вақти келса кам-қўстини ҳам билдирмасликка ҳаракат қилди.

Иллар ўтди. Содоқатли шогирд устози — Топтемидаги травматология ва ортопедия илмгоҳининг директори, тибобет фанлари доктори, профессор Т. Ўнгобев билан ҳамкорликда фаолият юритишга жазм этди.

Касбимиз гоит нозик, ўта масъулиятли, — дейди Алишер Сатторов, — шифокор бўлишни ихтиё эган кишиларда иқтидор, ирода, сабр-қаноат бўлиши керак. Илгиринишга асло ҳаққимиз йўқ. Сабаби — ишон тақдирига жавобгармиз. Тибобет фанлари номзоди, биринчи тоналми шифокор,

ўтқир жароҳатлар бўдими мудири бўлиш жараёни осон кўчмади. Бошқасини қўйверинг, йиллар мобайнида уй-жой масаласи ҳал бўлмай қинайдилар. Касалхонада кечаю кундуз қилиб кетган кезлар кўп бўлди. Бахтимиз умрдошим Гўлҳўра уй-рўғор ташвишини зиммасига олди. Фарзандларим — Отабек ва Наҳонгирни меҳрла воғта етказмоқда.

Шифо масканида беморларни Илизаров усули асосида аппаратлар ёрдамида даволаш кенг йўлга қўйилди. Қанчадан-қанча умри азизлар шифо топиб оилаларига, меҳнат кучоғига йўлланма олдилар.

Уч ой муқаддам иқтидорли шифокор Алишер Сатторов профессор Топтемир Ўнгобев раҳбарлигида яна бир хайрли ишга қўл урди.

Беморларнинг синган аъзоларини стерен-аппаратлар ёрдамида даволашга ўтиди. Мазкур усулнинг афзаллиги кўп операцияни исбатан енгил кечадил, жароҳат бар-вазир битиди. Ҳозирча шу усул билан 15 та операция ўтказилди. Ҳаммаси кўнгилдагидек чиқди.

Турли вилоятлар, ҳатто

қўшин жумҳуриятлардан на-лот излаб келган беморлар билан суҳбатлашди. Улар шифокорларнинг юқори ма-лакали эканликлари, ода-мийлиги ҳақида энтикиб ҳи-қоя қилишарди. Раҳматилла Саренбоев:

— Маиа шу шифохонага келганим бахтим бўлди. Ўз касбининг пири А. Сатторовдан бир умр миннатдорман. У аввало ширин сўзи, самимийлиги билан беморни да-волейди. Оғир дамларда ке-чалари билан атрофимизда парвона бўлади. Ҳатто дам олиш кунлари уни кўпнча шу ерда қўриш мумкин. Қани энди ҳамма ҳам хизмат бурчига шундай муносабатда бўлса.

Дамир Дробишев: — Бошинг ёстиққа етганда саломатлигини қадри-га етаркансан. Шундай кез-да кайфият тушиб, дунё кўзингга қоронғу бўлиб кет-ган вақтлар ҳам бўлади. Не-не хаёллар миёнида чарх ураётганда шифокорингнинг бир оғиз илқ гали синиқ кайфиятига малҳам бў-ларкан. Яхшиям ҳаётда Али-шер акага ўхшаганлар бор! Ҳамширалар таъсири билан воқеани ҳикоя қилиб бе-ришди. Ярим кечда Чим-кент вилоятдан автомобиль ҳалокатида учраган Вадим Колоковни оғир аҳволда олиб келишди. Шу кун А. Сатторов навбатчи эди. У беморни қўздан ке-чириб, ҳайрон бўлиб қолди. Сабаби сон суяги икки, болдир суя-ги уч жойидан сингиди. Шу боис Жеттисой касалхонаси-да: оғирни кескидан бошқа илож йўқ, деган хулосага келишибди. Игити нажот из-лаб Топтемида келибди.

Операция икки ярим соатга ўзайлди. Шифокорнинг мў-ъизинкор қўллари яна ўз сеҳрини кўрсатди. В. Коло-ковнинг сеҳлари сақлаб қо-линди. Бу бахтни сўз билан таърифлаш қийин.

Суҳбатимиз охирида оғир жароҳатлар бўлими мудири А. Сатторов ўзини ўйлан-тираётган масалалар хусуси-даги фикрларини ўртага ташлади:

— Ҳади жуда кўп ки-шлоқларимизда тиббий хизмат шу кун талаблари даража-сида йўлга қўйилмаган, — дейди у. — У ерларда фао-лият юритаётган ходимларда билим, малака, масъулиятни зиммасига олиш етишмай-пти. Айрим ўринларда эса замонавий тибобет асбо-бу-ускуналари йўқлиги ўз таъ-сирини ўтказаяпти. Пиро-вард натижада баъзи умри азизлар майиб-мажруҳ бў-либ қолишяпти. Бизнинг со-ҳамизда иқтидорли, фидойи кишилар ишлаши керак!

М. ҚАЙМОВ.

Ойнаи жаҳонда

Пайшанба, 14

● УЗТВ I

8.00 «Ахборот». 8.25 «Соғлом бўлай десан-гиз». 8.35 «Баҳосиз дарс». Бадий фильм [М. Горький номи киностудия]. 9.45 «Ёшлик» студияси са-вопларингизга жавоб бе-ради. ***

18.00 Янгилликлар. 18.10 «Севимли саройимиз». Бухоро шаҳар Кашшофлар уйи тўғраги аъзоларининг чиқиши. 18.55 «Алифбо сабоқлари». II босқич. 19.30 «Ахборот» [рус тилида]. 19.50 «Нафосат» жарадаси са-ҳифаларида. 20.20 «Ии сен ҳам ҳур туғул-гонсен», 2-курсатув [такор.]. 21.00 «Качклар». 21.25 «Тошкент» студияси кўр-сатади. «Чарпалма» ёки «Бахтингда кўр», 8-курс-тув. 22.05 «Имконият». Бадий фильм [Мосфильм]. 23.30 Эртанги курсатувлар тар-тиби.

● УЗТВ II

Укув курсатувлари 10.30 Ботаника. Хужайралар-нинг ўсиши ва бўлиниши. 11.00 «Качклар». Телефильм. 11.30 Ўзбек адабиёти. Фитрат-нинг ҳаёти ва ижоди.

«ТОШКЕНТ»

СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ 18.30 «Бўстонликда олтин куз». 19.00 «Бу оқшода» курсату-ви. 20.00 «Пульс». Хабарлар. 20.10 «Бу оқшода» курсату-вининг давом. 21.30 Москва. Информацион программаси. 22.10 «Киноингоҳ». 24.00 «Пульс». Хабарлар.

● МТ

«Орбита IV»

7.00 «Тоғи».

9.30 Болалар соати. 10.30 «КТВ-1» ҳамда Франс интернациональ канал та-ништирадиган: «Тартевин го-йиб бўлди». Бадий фильм. «По-лиция участкиси» серияси-дан [Франция]. 11.30 Мулоқот алифбоси. 12.15 ИИВ маълумотларига кўра... 12.30 ТСН. 12.45 Мультифильм. 12.55 Футбол. Европа чемпи-онлигининг саралаш матчи. Кипр—СССР терма коман-далари. 2-тайм. Кипрдан кўрсатилади. ***

14.35 «Бридж». Телебизржа. 15.05 «Телемикст». 15.50 «Бугун ва ўша пайтлар-да». 16.20 «Филипп Траум». Теле-визон бадий фильм. 1-се-рия [Ленфильм]. — «Сов-спортфильм». Чехослова-кия фильм экспорти ҳамда «Краткий фильм» студияси иштирокда. 17.25 «Кўбана тўйи». 18.00 «Кўнгулчилар олами». 18.15 ИИВ маълумотларига кўра... 18.30 «Виртуози Москви» Дав-лат кавер оркестри чалади. 19.00 ТСН. 19.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 20.00 «Келажакка биргаликда». Ахборот-публицистик теле-фильм премьераси. 20.30 «КТВ-1» ҳамда Франс интернациональ канал та-ништирадиган: «Тартевин го-йиб бўлди». Бадий фильм. «По-лиция участкиси» серияси-дан. 21.30 Информацион програм-маси. 22.10 «Киносерпантин». 23.40 ТСН. 23.55 «Илҳом манбалари». 00.05 И. Тальков ютираси. 01.40 «Акамнинг хотири». Теле-визон бадий фильм [Свердловск киностудияси]. 02.50 «Биатлон. Асосий старт-лар олдинда».

● МТ

«Дубль IV»

9.00 Эрталабин бадантарбия машинлари. 9.15 Испан тили. 1-йил шу-гулланатганлар учун. 9.45 Испан тили. 2-йил шу-гулланатганлар учун. 10.15 «Здоровье» (сурдо тар-жимаси билан). 10.45 «Петербургда кўрилган тушлар». Ф. М. Достоевский. 11.30 Мультифильмлар: «Амойиб кўнгируқча», «Чол ва тур-на». 12.00 «Дупель». Дам олиш кўр-сатуви. 12.45 «Чистие прудиди уй». Р. Винон маркази. 14.10 «Таваниал стратегияси». Телевизон бадий фильм. 2-серия. 15.25 «Олтин аср» миссияси. Телевизон хужжатли фильм премьераси. 2-фильм. 15.55 А. Скарлаттининг беш сонатаси. 16.15 Ритми гимнастика.

БУ БАЛО ҚАЙДАН ЧИҚДИ?

МАКТАБ ВА БИЛИМ ЮРТЛАРИ РАҲБАРЛАРИГА, МАҲАЛЛАЛАРИНИНГ ОҚСОҚОЛЛАРИ, ОТА-ОНАЛАР ВА БАРЧА ДИЕНАТЛИ ФУҚАРОЛАР ЭЪТИБОРИГА

лонлар оталаримиз, оналаримиз, ана-ука, опа-сингил, яқинларимизни беминнат қилишларига етказиб қўйди. Ҳали ўқушлик юлларини олди ўтди. Поезд ҳам, ва-гонлар ҳам, унинг ичидида одамлар ҳам, юллар ҳам ўзимизники. Наҳотки энди болаларимиз айтишасизлар, а-уларга тош отишга, ойна-ларини чил-чил қилишга одамлар ҳаётини хавф ости-да қолдиришга...

Бундай безорилик кейин-ги пайтларда негадир авв олди кетди. Қимларга, ни-маларга тош отишга ўзи. Беминнат хизмат кўрсата-ётган темир йўл ходимлари-гами, йўловчиларими? Бун-дан қузатилган бирор мақ-сад борми? Темир йўл хо-димларини, йўловчиларини темир йўл станцияси ичи-нилар бўлишга жуда қўп-лаб аришган, шикоят, баъ-зидан кўп ҳолда зарар кел-мет ва далолатномалар кел-тиб турибди. Уларда тош-лар ва бошқа ҳар хил жисм-лар йўловчиларини ташит-ган вагонларга отилаётгани, ойналар синиши натижа-сида кишиларнинг жароҳатлан-гани, ногирон бўлиб қолаёт-гани хабар қилинмоқда.

Ўтган тўққиз ой мобай-нида Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси Фаргона бўли-мининг бирини Андижон минтақасида йўловчиларни олиб бораётган поездларга нисбатан 28 ҳолат содир этилган. Натижада 10 дан зиёд йўловчи жароҳатлан-ган, баъзилардан 167 та ойна синдирилган. Булар фақатгина ҳисобга олиниб, қўйқатдан ўтказилганлари, ҳолос. Ахир бу поездлар, вагонлар, ойналар ҳалқнинг мулки-ку, улар меҳнатқаш-ларнинг пешона тери тўқиб топган маблағлари ҳисобига бунёд этилган-ку. Наҳотки, одам ўз мулкига ўзи тажов-уз қилишдек тубанликка йўл қўйса.

Андижон темир йўл стан-цияси ички ишлар бўлими воғта етмаганлар билан иш-лаш бўлимаси тинимсиз ҳаракатда бўлаётир, албат-

та. Бундай безориликнинг олдини олиш чора-тадбирла-рини кўришатири. Шу мақ-садда темир йўл ўтадиган қишлоқ ва кўрғонларда, аҳоли яшайдиган жойларда бўлишиб, ота-оналар, муал-лимлар жамоалари, фаоллар билан суҳбатлар ўтказиш-япти. Бирок масофа Ўзе-бекистон ва Қирғизистон жум-ҳуриятлари бўйлаб 500 км лозиметрга қўзилган. Бу му-раккаблик ва қийинчилик-ларни келтириб чиқар-моқда.

Бўлима инспекторлари-нинг ҳаракати тубайли. Ўт-ган тўққиз ой мобайнида по-ездларга тош ва бошқа қат-тиқ жисмлар отиб зарар кел-тирган ёки фожиа содир эт-тирилган 108 нафар бола аниқланди. Уларнинг акса-рини мактаб ўқувчилари, билим юртлари талабалари. Уларга нисбатан тегишли хужжатлар расмийлаштири-либ, район ва шаҳар ижроия комитетлари қошидаги воғта етмаганлар билан ишлаш комиссиялари ихтиёрига те-гишли чора-тадбирларни кў-риш учун юборилди. Лекин бу чора-тадбирлар ҳам қу-тилган натижаларни берма-тир.

Ўйлашиб ўйинга етолмай-сан. Бу болалар нега шун-дай қилишяптир? Ота-она-сизми? Йўқ, ундай эмас. Мактаб кўрматганим? Йўқ, асосий қисми ўқувчилар, истарали, бинойдек бола-лар. Андижон районидида 47-мактабнинг 6-синф ўқу-вчилари Дилмурод Мўминов, Жаҳонгир Аюбаров, Қудрат Бўронов, шу мактабнинг 7-синф ўқувчиси Ином Ха-лиловларни «Андижон—На-манган—Тошкент» поезди-да ёки унда не-не умидлар билан бораётган юзлаб йў-ловчиларда нима қасдлари бор эдиларини, қўллари тош олиб отдилар. Еки Из-боскан районидида 6-мактаб

Ҳолмирзаев, 5-синф ўқувчи-си Абдуваҳоб Абдураулов, Жалолоқудуқ районидида 46-мактабнинг 9-синф ўқувчи-лари Музаффар Ҳасанов, Ўткир Ҳошимов, 8-синф ўқувчиси Нозим Турғунов-лар. Тасаввур қилинг, қўл олдинда келтириг. Еки келаянмагиз, деб ишонт билдираётган фарзандлари-мининг айримлари қўлла-рида тош билан поездлари-мининг, йўловчиларимизни мўлжалга олишмоқда.

Юқоридаги аҳвол давом этаверадиган бўлса, унингга фойда нима зарар. Ҳозир-нинг ўзида 112 та вагон о-насидаги ўқувчи йўлга чи-қолаяпти. Аслида вагон-ларнинг ойналари икки қа-ват бўлиши даркор. Лекин уларнинг кўпчилиги бир қа-ват, «Андижон—Наманган—Тошкент» поездининг 194 та ойнаси йўқ. Ойна муаммо-си эса ҳаммага аён. Кейин-ги икки ойда 400 квадрат метр ойна олдинди, ҳолос. Бу бир кунда йўлга чиқаёт-ган составга ҳам етмайди.

Йўл бошловчилар ойна ўрнига оқ туңука, картон қорғоз, салафан қорғоз қу-йишга мажбур бўлишмоқда. Бу вагонларнинг кўришчи-ни низоҳатда хушқўлаштир-моқда. Ҳадемай ҳахратон қиш келади. Хўш, йўловчи-ларнинг ҳоли нима кечади. Ешлар-ку бардод беришар. Қариялар, ногиронлар, бола-ли аёлларнинг йўлдида аҳ-вол нима бўлади?

Очинини айтганда, шаҳар ва районлардаги воғта ет-маганлар билан ишлаш ко-миссиялари талабчанлик кўрсатишмаяпти. 9 ой мо-байнида поезд ойналарига тош отган, моддий зарар келтирган 108 нафар бола-ларга тааллусли хужжатлар-ни расмийлаштириб, чора кўриш учун жойларга юбо-рган эдик. Улар ҳам оддий муҳомада ёки ариамас на-рима билан чегараланиш-япти. Шу тоифа болалар-нинг ота-оналари, улар тар-бияси билан шугулланувчи мутасадди жамоалар жиддий

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕ-КИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХУЖАЛИГИ ВА-ЗИРЛИГИ. «ЎЗПОДО-ОВОШЧИНПРОМ» КОН-ЦЕРНИ. ЎЗБЕКISTON РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ. «ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНА-ЛИСТЛАРИ ЖАМОАСИ.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35. 32-54-51, 33-54-33. Қайта ишлаш саноати бўлими — 32-54-48. Советлар ва ижтимоий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими— 32-56-22. Мелiorация ва қишлоқ қурилиш бўлими — 32-56-30. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 33-54-33, 32-56-37. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54, 32-56-37. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими— 32-54-49, 32-54-52. Бозорчи бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими—33-81-42.

ТЕЛЕФОНЛАР: муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-54-44, 33-16-27, 32-54-42. Масъул котиб—33-09-93,